

դիւն ձերոյ անպակաս եւ մանաւանդ
ուրախ սրտիւ : Քանզի զուարթ զուար-
թըս եւ առաջս սիրէ Աստուած :

Աստանօր վերջ բանիս տեսանեմ ըզ
ձեր հնազանդութիւն եւ զորդիական
սէրն զոր ունիք առ իս եւ առ սուրբ
Աթոռս : Թէ որպէս յայտնեցէք
որդեկանիդ իմոյ Յովհաննէս վարդա-
պետիդ եւ Առաջնորդիդ ձերում : Այս
է զոր ասեմս հնազանդութեամբ եւ
հպատակութեամբ մեծաւ քաղցրա-
ցուցէք զսիրտ դորին : զի խնդու-
թեամբ հովուեսցէ զձեզ եւ ոչ հոգ-
ւոց հանելով , զի ես յորժամ լսիցեմ ,
ուրախանայեմ : ուրեմն ջանասցուք
միշտ կատարել զհրամանս Առաքելոցն
զոր ասէ . Հնազանդ լըրուք Առաջնոր-
դաց ձերոց , եւ հպատակ կացէք նոցա :
զի եւ ես յորժամ լսիցեմ ուրախանայ-
ցեմ : որպէս զի սիրով Հոգւոյն Սրբոյ
միացեալ հոգւով ընդ միմեանս կաց-
ջիք ընդ երկայն աւուրս եւ վայելես-
ջիք բարեաւ զաստիս : զի եւ անդ եւ ան-
պատկառ եւ զուարթ երեսօք եւ ու-
րախ դիմօք առեալ զձեզ կացուցանէ
ընդ աջմէ հովուապետին . եւ դատա-
ւորին ամենեցուն . առ որ ասիցէ Ա-
հաւասիկ ես եւ մանկունք իմ զորս եւ
տուր ցիս : եւ ասպա լուիցէ 'ի նմանէ :
Եկ ծառայ բարի եւ հաւատարիմ մուտ
ուրախութիւն Տեառն քո հանդերձ
մանկամբք քով : որում արժանաւորս
արասցէ զձեզ 'ի փառս անձառ ան-
ղըրաւ յաւիտեանս ամէն :

Գրեցաւ օրհնութեան Կոնդակս
'ի վերայ Թէքիտաղու վասն Առաջ-
նորդութեան ձեռնասուն որդեկանս
իմոյ Յովհաննէս վարդապետին եւ
ծայրագոյն Արք Եպիսկոպոսին 'ի Թը-
ւին Հայոց ՌՃԶԶ ին . եւ 'ի ամսոյն
Յունւարի մուտն . առ դրան Վեհա-
րանիս սուրբ Էջմիածնի յանյաղթելի
Աթոռոյ ամէն :

ՀԱՅ ԵՒ ԿԵԱՆՔ

Տէր , առ ով երթիցուք , բանս
կենաց յաւիտեանեաց ունիս :

Աստուածորդին Յիսուս իւր աշա-
կերտաց հետ մի օր երբ Կաթառնա-
յում կը գտնուէր , հրէայք հացի հա-
մար վէճ կը յարուցանեն եւ կ'ընկնին
վիճել Յիսուսի հետ այն հրաշքի հա-
մար , որով Յիսուս հինգ հացով եւ
սակաւ ինչ ձկով հինգ հազար հոգի
կերակրեց :

Հրէայք որովհետեւ չէին ուզեր հա-
ւատալ Յիսուսին իբրեւ Աստուծոյ որդ-
ւոյն , կ'ուզէին նորա գործած հրաշք-
ները եւս ուրանալ առ ոչինչ համա-
րելով՝ եւ նորա սիրտը վշտացունել .
ուստի կ'առարկէին թէ մեր հայրերը
Եգիպտոսէն ելելու ժամանակ , անա-
պատին մէջ քառասուն տարի յերկնից
իջած մանանայով կերակրուեցան . ու
րով ըսել կը կամէին թէ քու ըրածդ
ալ բա՞ն մ'է : Յիսուս անոնց կը սա-
տասխանէ թէ՛ յիրաւի ձեր հայրերը
քառասուն տարի կերակրուեցան յերկ-
նից իջած մանանայով , բայց մեռան .
իսկ իմ տուած հացս յաւիտեանեան է
եւ զայն ուտողը չք պիտի մեռնի : Հը-
րէայք չուզելով իմանալ Յիսուսի խօս-
քին զօրութիւնը եւ նիւթական հաց
կարծելով նորա ըսածը , կ'ուզեն որ
տայ իրենց անկէ , որպէս զի իրենք եւս
ուտելով հանգիստ ապրին . սակայն
Յիսուսի նպատակը ըստ որում մար-
դոց սիրտը , միտքը եւ հոգին երկրէն
վեր բարձրացնել էր , վասն որոյ եւ իւր
խօսքերն հոգեւոր էին . սակայն տես-
նելով որ Հրէայք չեն իմանար , կամ
չեն ուզեր իմանալ նորա Աստուածա-
յին նպատակը . կը պատասխանէ թէ
« Հոգին է կենդանարար եւ մարմին ինչ

ոչ օգնէ և այսինքն թէ մարմինը նիւթով անցաւոր լինելով՝ ամենևին օգուտ չունի. նման սպէս և նիւթական հասցը՝ որով մարմինը միայն կ'ապրի՝ բոլորովին ոչինչ է և ոչինչ կ'օգտէ. իսկ հոգին՝ որ անմահ է, որ յուսեմնական է և որ ամենեւին չ'ոչնչանար, նա է միայն կենդանութիւն տուողը և մարդոյ արժանիքը բարձրացնողը. հետեւաբար Յիսուսի տուած հացն ալ հոգեւոր էր, այն է իւր կենսատու խօսքերը, իւր Աստուածային քարոզութիւնները և իւր աւետարանական ճշմարտութիւնները: Սակայն չարա միտ Հրէայք որոց միակ նպատակն էր բարերար Յիսուսի գթօտ սիրտը վրէտացնելու որ և է մի պատճառ գրտնել՝ այս տարապարտ վիճաբանութեան մէջ երբ կը տեսնեն իրենց նպատակի անյաջող ելլը՝ իբրև չը հասկացող Յիսուսի խօսքերուն՝ կը ցրուին անկէ. իսկ Յիսուս կը մնայ միայն իւր երկօտառան աշակերտաց հետ, որոց միայն համար եւս արդէն ըսած էր թէ «Մինչն ի ձէնջ սատանայ է», ուստի միւս մետասան աշակերտաց կըսէ թէ դուք ալ կ'ուզէք երթալ. այսինքն՝ զիս թողուլ և ինձմէ հեռանալ. Յիսուսի այս հարցման, Պետրոս կը պատասխանէ. Տէր առ ո՞վ երթիցուք, բանս կենաց յաւիտենականաց ունիս ։

Մինչեւ հոս խօսածնիս եղելութեան համառօտակի պատմութիւնն էր, զոր աստ վերջացնելով, անցնիմք Պետրոսի սոյն խօսքին վրայ մի քիչ խորհրդածել։

Պետրոս որ Յիսուսի մէկ խօսքով, իւր ուսկանը և ձկնորսութեան ամեն գործինները թողած Յիսուսի ետեւէն գնացած էր մեծ յուսով, երբ կը լսէ Յիսուսի սոյն հարցը, զարմանօք եւ սրացաւութեամբ կը պատասխանէ թէ ո՞վ տէր մենք ո՞ւր երթանք, որո՞ւ եր

թանք, ի՞նչ տեղ և ի՞նչպէս երթանք. միթէ մենք քու մէկ հրաւիրմամբ ամենայն ինչ թողած քու ետեւէն չը վազեցինք, միթէ մենք զքեզ փորձելու և անգրէն յետս դառնալու համար եկանք. միթէ մենք քու Աստուածաշին քաղցրութիւնը եւ յաւիտենական երջանկութիւնը աշխարհի ամեն բարիքներին նախամեծար եւ գեր ի վեր համարելով չէր որ քու ետեւէդ եկանք. իսկ արդ՝ այժմ ի՞նչպէս կաւորող ենք զքեզ թողուլ և քեզմէ հեռանալ և եթէ հեռանամք իսկ, ո՞ւր պիտի դիմեմք. եթէ երկրաւոր իշխաններուն դիմեմք, արդէն նոքա իւրենց իշխանական գահոյից վերայ կը տատանին և շուտ պիտի գլորին. եթէ թագաւորներու դիմեմք, արդէն շատ աշխարհաստան և տիեզերակալ թագաւորներ շուտով իրենց տիրած երկիրներու փրատակաց տակ փոշիացած են. եթէ աշխարհի գիւնոց և իմաստնոց դիմեմք, արդէն նոցա ամենէն իմաստուններն իսկ իրենց վարդապետութեամբ և բարոյականով չը կարողացած մարդկանց հոգւոյն վրայ մի մեծ ներգործութիւն ընել եւ զանաք ապականութենէ ազատել. նոցա իմաստնագոյնն անգամ, արդէն զգալով այս մասին իւր անկարողութիւնը, խոստովանեցաւ հեթանոս աշխարհի մէջ թէ մինչեւ որ երկինքէն մարդ մը չիջնէ, կարելի և հնար չէ մարդկանց վերանորոգութիւնը և փրկութիւնը. Արդ՝ այն անակնկալ երկնային մարդը, իշխանաց իշխանը և թագաւորաց թագաւորը դու ես, ո՞վ տէր. ասոր լաւ համոզուած, հոգւով հաւատացած և սրտով քեզ հետ կապուած ենք, ի՞նչ պէս կարելի է ուրեմն որ զքեզ թողունք եւ քեզմէ հեռանանք, ո՞չ, ո՞չ բնաւ, անկարելի է այդ, որովհետեւ դու յաւիտենական կենաց խօսքեր ու

նիս, որք հոգի կը սնուցանեն, կը զօրացունեն, կենդանի կ'առնեն և յաւիտեն սկան կեանք կ'պարգեւեն, մենք այս ամենը տեսնելով քեզ մօտ ո՞վ տէր, ընդ նմին և ալս սրհի ունայնութիւնները ամեն օր, ամեն ժամ և ամեն րոպէ մեր աչքի՝ առաջ ներկայ ունենալով, ամենեւին չէ կարելի որ քեզ մէ հեռանալով՝ աշխարհի մօտինք, յաւիտենական անցաւորին և կեանքը՝ մահուան հետ փոխենք:

Այսպէս ահա հաւատարիմն Պետրոս՝ սիրահարած Յիսուսի յաւիտենական կենաց խօսքերուն և հոգւով ու մարմնով անոր փական՝ չուզեր բնաւ զատուիլ և հեռանալ, սակայն որոնք են արդեօք այս յաւիտենական կենաց խօսքերն, որք այսքան սատոյի գրաւած են Պետրոսի սէրն և նորա սիրտն ու հոգին, անշուշտ յայտնի է ամեն քրիստոնեայ մարդու, որ այն յաւիտենական կենաց խօսքը Սուրբ Աւետարանն է. ուր կը բովանդակին Յիսուսի բոլոր անօրէնութիւններն, նորա ամեն գործողութիւններն, նորա հրաշքները, նորա վարդապետութիւնները և բոլոր Աստուածային ճշմարտութիւններն, և արգարեւ Ս. Աւետարանն մի այնպիսի մատեան է, որոյ քաղցրութիւնը միայն ճաշակ ունեցողները կրնան զգալ, որուն համար կանխադէպն աղաղակած է Աստուծոյ սիրով, քաղցրութեամբ եւ անուշութեամբ լցուած սաղմոսերգու մարգարէն, թէ «Քաղցր են բանքքո Տէր ի քիմն իմ, քան զմեղու խորիսխ» և ահա սոյն քաղցրութիւնը զգացողք միայն կրնան Պետրոսի պէս աղաղակել Տէր առ ո՞վ երթիցուք:

Մենք ամենքս ալ սիրելի ընթերցողք, ըստ որում քրեստոնեայ եմք և ամենեւին տարակոյս չունիմք Ս. Աւետարանի և ոչ մի բառին վրայ, մենք

ամենքս ալ աշխարհի վրայ ապրելով՝ որովհետեւ զգացած ենք և կըզգանք միշտ աշխարհի դառնութիւնը, հարկ է որ ճանաչեմք Աստուածային քաղցրութիւնը և Յիսուսի քղանցք բռնելով աղաղակեմք Պետրոսին հետ, Տէր առ ո՞վ երթիցուք, և ինչ տեւական քաղցրութիւն կոյ աշխարհի վրայ, որ կարենայ հաւասարիլ Աստուածային քաղցրութեան և զմեզ առ ինքն ձգելով, հեռացնել Յիսուսէն, որ ամենեւին քաղցրութիւն, երջանկութիւն և հոգւոյ զմայլում է, ամենեւին ոչինչ չենք գտներ եթէ մարդկային ամեն վայրօքարչ կիրքերն և ունայն զգացումները մէկդի ձգելով խորին ուշադրութեամբ աշխարհի անցքերը նկատելու ինչինք միանգամ, բաւական է միայն եթէ աչքերնիս մեր շուրջը դարձնենք, ինչ պիտի տեսնենք, ուրիշ ոչինչ, բայց եթէ՝ պատրանք, վիշտ, զոհանք և մորմոք. կը տեսնենք ամեն օր, որ մեր սիրելիներն, մեր եղբայրները, մեր մայրերն ու հայրերը և մեր սրտի հատորներն անխնայ ի մահ կը մատնուին և մենք մեր ձեռքով կը պարտաւորինք զանոնք հողին աւանդել. կը տեսնեմք ծովներն ու հարուստները, որոց հարստութիւնը մի անյաջող զիպուածով յետին աղքատութեան կը փոխուի. կը տեսնենք թագաւորներ, գատաւորներ և իշխաններ, որք հակառակ Աստուծոյ կամոց, հակառակ իրենց կոչման եւ հակառակ իրենց նուիրական պարտաւորութեան ըստ հաճոյս կը գործեն և ըստ քմաց կը տնօրինեն, իրենց խնկարկունները փառաց ի փառս կը բարձրացունեն նոցա ամեն թերութիւնները իրենց իշխանական լայն վերարկուին տակ սքողելով, իսկ իրենց կամ իրենց սիրելեաց կոյր հպատակ չեղողները միշտ ռանհար կ'առնեն առանց քնն

նութեան , առանց օրինաց եւ առանց դատաստանի . չը կայ արդար եւ անաչառ Յիսուս մը որ լսէ զրկելոյն բողոքանայ . Յիսուսին յաջորդած է խոտասիրտ մարդն , որ իւր իշխանութեան փառքէն չլացած , ամբարտաւանութեան մեծամեծ խորհուրդներով անպատուութիւն կը համարի իրեն մի ստորին և աննշան հպատակի ձայնը լսել . սակայն շուտով կը խորտակի նոյա անբարհաւաճութեան եղջիւրն եւս իրենց բռնութեան գաւազանին հետ միասին , բաւական է քաղաքական մի անհեթեթ պատճառ , որ իրենց խարխուլ գահուն վերայէն թաւալգոր տապալէ դիրենք . վերջապէս չը կայ բան մը աշխարհի մէջ , որոյ մատակարարած քաղցրութիւնը անկողորդ լինի դառնութեան և տեւականութիւն ունենայ . աշխարհի մէջ անխառն քաղցրութիւն այն ատեն կը դառնայ միայն , երբ բարութիւն և առաքինութիւն կը գործեմք . այն է , Յիսուսի պատուէրները կը կատարեմք . քանի որ այսպէս է , պէտք է սթափինք ուրեմն և զգամք Յիսուսի մատակարարած այն երկնաւոր և յաւիտենական հացի քաղցրութիւնը եւ անբաժան մնամք միշտ մեր Յիսուս Քրիստոսէն , որ մեր կեանքն ու բովանդակ երջանկութիւնն է :

Դ . Ս . Ծանօթանալ :

ՄԱՐԴ

ԱՐՅԱՔԻՆ ՄԱՐԴ

Զ . Զգացումն .

(Ծարուակութիւն , տես թիւ 2 .)

Նոխորդ գլուխներու մէջ նկարագրուած գործարանները խաղաղ անգործ կը լինին , եթէ չը ներգործուին աւելի բարձր կարողութենէ մը այսինքն , Զլային Դրո-նէն , որոյ պաշտօնըն է գրգռել սոյն գործարանները և վերջացնել կամ կանոնաւորել նոյա գործողութիւնները : Առանց սոյն բարձրագոյն կարողութեան մարդ անկարող է արտաքին առարկաներու վրայ զգացումն և տեղեկութիւն ստանալ . հետեւաբար անբաւական իսկ կամաւոր շարժում մի արտադրել . վասն զի սա իսկ է միայն Զգացման և կամեցողութեան կայարանը : —

Զգացման է այն կարողութիւնը , որով մարդ ընդունելով արտաքին իրաց ներգործութիւնները , անոնց այլ եւ այլ հանգամանաց վրայ գիտութիւն կամ ճանօթութիւն կ'ունենայ : Իսկ Կ-մեջդ-ն-ի-ն է այն կարողութիւնը , որով զգացուած պիտոյից համեմատ , յառաջ կը գան մարմնոյ տարբեր շարժումներն հանգիստ գտնելու կամ վտանգէ խուսափելու համար : Թէ այս կարողութիւնք և թէ մարդոյ ուրիշ մասնաւոր ընդունակութիւնները , ինչպէս են , ճաշակել , հոտոտել , լսել , տեսնել և այլն , կախումն ունին յատուկ գործարանէ մը , որ կը կոչուի Զլային Դրո-նի-ն :

Այս գործարանը սպիտակ կամ գորշագոյն մասնաւոր նիւթէ մը կը բաղկանայ , որ կախուղ և մտուտ է . կենաց սկիզբները գրեթէ հոսանուա